

Kik az ókatolikusok?

Kik az ókatolikusok?

2010-ben, Isten kegyelméből újjáéledt a mintegy negyven-ötven éve alvó magyar ókatolicizmus. A teológiai felsőoktatás ugyan zömmel megemlíti az irányzatot, de még a szakemberek sem tájékozódnak könnyen az ókatolikusok eredetével és hovatarozásával kapcsolatban. A legjellemzőbb tudnivalókat igyekszünk összefoglalni és támpontot adni a magyar ókatolikusok mibenlétével és jellegével kapcsolatban.

Az ókatolikus vallás a közgondolkodásban mintegy köznyelviileg egyet jelent az 1889-ben létrjött *Utrechti Unió*val, mely az 1870-ben megtartott I. Vatikáni Zsinat ellenzéki mozgalma volt. Két korabeli dogma, a *Conceptio immaculata* Mária-dogmája (mely kimondta Szűz Mária szeplőtelen fogantatását) és a pápai csalhatatlanság 1870-es dogmája váltotta ki számos pap és teológus ellenérzéseit, akik közül sokan kiléptek a római katolikus egyházból. Ám az ókatolicizmus valójában nem ekkor, hanem százhatvanhat évvel korábban, Hollandiában született.

A kereszténység legkorábbi kezdeteitől, a holland római katolikus egyház mindenkor függetlenséget élvezett a püspökválasztás tekintetében. Ez sosem kiváltság, hanem ősi jog volt. Már az ősegyház is hitte, hogy „a hagyományt a püspökök garantálják”, amelyet nem csak a korai zsinatok fogadtak el, de mindmáig olyan jogerőt jelent, mely által a püspöki „közigazgatási parancs elsőbbséget élvez a törvénnyel szemben”¹. Mindezt a leghatározottabban igazolja az egyik korai keresztény írásos emlék, a *Didakhé*. „Kézfeltétellel választatok magatoknak az Úrhoz méltó püspököket és diakónusokat.”², valamint az I. Nikaiai Zsinat 4. kánonja, mely előírja a püspökökrendelés módját. „A püspököt általában a tartomány összes püspökei rendeljék.”³

Kr.u. 696-ban, Rómában, I. *Szergiusz* pápa szentelte püspökké *Szent Willibrordot*, akit északra küldött, a németalföldi területek megtérítésére. Mikor a püspök megérkezett, már élő keresztény közösségeket talált. Katedróját *Utrechtben* állította föl, továbbá megalapította a *deventeri* és *haarlemi* egyházmegyét.

A korai kereszténység gyakorlatában – ahogy ez a holland egyházban is megőrződött – a 325-ben dogmává emelt ősegyházi püspökválasztás szokása élt. 1145-ben, III. *Jenő* pápa az *Utrechti Káptalan* e jogát megerősítette, amit 1252-ben a IV. *Lateráni Zsinat* dekretált. 1520-ban, X. *Leó* pápa, *Debitum pastoralis* kezdetű bullájában rögzítette a holland egyházi függetlenséget.

1 Erdő P. *Az ókeresztény kor egyházfegyelme*, 30.

2 Vanyó L. *Apostoli atyák*, 100.

3 Erdő P. *Az ókeresztény kor egyházfegyelme*, 285.

Ennek ellenére, 1700-ban XI. Kelemen pápa a már jogszerűen megválasztott holland érsekkel szemben ellen-érseket szentelt és nevezett ki Utrechtbe, amely komoly feszültséghez vezetett. A hagyományokhoz ragaszkodó holland papság elutasította a kinevezést és 1723-ban, *Cornelius van Steenoven* érsekké választásával megalapították a *Holland Ókatolikus Egyházat*, mely szertartásaiban és hitében változatlanul katolikus maradt, de többé nem tartozott a pápa vezetése alá.⁴

Ez a szakadás nem érintette a katolikus hitet, csupán egyházjogilag eredményezett függetlenséget Rómától. Ezt azért fontos megjegyezni, mert a holland ókatolikusok szentségei mindenkor érvényesek maradtak római katolikus szemszögből is. Tehát 1723-ban létrejött a pápa nélküli katolicizmus. Száz esztendővel ezután, 1823-ban, az utrechti *Willibrord van Os* érsek így fogalmazta meg az ókatolikus hit lényegét:

*“Bármilyen kivétel nélkül elismerjük a szent katolikus hit valamennyi hitcikkelyét. Sem most, sem később, soha nem fogunk olyasmit tartani vagy tanítani avagy egyéb véleményt formálni, mint amik elrendeltettek, meghatározottak és közzététettek a szent anyaegyház által...”*⁵

A holland ókatolikus egyház hosszú ideig elszigetelt maradt és ez csak 1870-ben, az I. Vatikáni Zsinat döntései nyomán oldódott. A pápai csalhatatlanság dogmájának kimondása Németországban, Svájcban, Ausztriában megrengette a katolikus egyházat, de Magyarországon is érezte hatását. A zsinat nyomán szerveződő mozgalom, mely összefonódott a német kormány Róma-ellenes politikájával, a bismarcki *Kulturkampf*tal, végül kitáltványt fogalmazott meg és *régi* vagy *óhitű*, azaz a zsinat előtti, ó-katolikusnak vallotta magát. Az 1889-es ókatolikus törekvések támogatásra leltek a százhatvan éve fennálló független utrechti érsekségnél, ahol több püspököt szenteltek az új lendületet nyert vallási irányzat számára. Később, 1908-ban, *Gerardus Gul* érsek konzekráta és angliai misszióba küldte *Arnold Mathew Harris* püspököt.

Az Utrechti Unió története az 1900-as évek elején ketté ágazott. Az Unió teológiaiilag elkezdett távolodni a katolikus gyökerektől, 1931-ben szentségi közösségre lépett az Anglikán Egyházzal, majd Lutheránus egyházakkal. Hitében is protestáns irányba nyitott, csak az érvényes apostoli jogfolytonosságot tartotta meg.

A másik vonalat elsősorban *Arnold Mathew Harris* püspök és az angolszász országokban szolgáló püspökök egy része képviselte, akik nem kívánták feladni a korábbi ókatolikus hitet, nem kívántak protestáns irányba fordulni, még akkor sem, ha csak ilyen módon volt biztosítható az irányzat túlélése, ezért zömmel a

4 Wagner, W. *A Short History of the Old Catholic Church*, 1.

5 Queen, Andre’: *Old Catholic History, Ministry, Faith & Mission*, New York, iUniverse, Inc. 2003, 14.

korábbi ókatolikus egyházi tradíciót folytatták.

Különös és jellemző, hogy az utrecht-i közösség ma egyházjogi alapon vallja magát hiteles ókatolikusnak, a *Harris*-ágon örklődő irányzat pedig a hit egysége és töretlensége alapján vallja az ókatolikus identitást.

A két irányzat elvált egymástól és teljesen elkülönült a XX. század derekán. Az Utrechti Unió igyekezett megtartani központi szerepét, de ez nem igazán sikerült. A tagedyházak és -közösségek sokszor kiválnak, leszakadnak a laza kapcsolatban álló konferenciális rendszerről és önálló, független életet élnek. Ennek különös nyomatékot adott az 1996-ban megjezdett, precedens-értékű női papszentelés, amely kifejezetten megosztottá tette az utrecht-i közösséget.

A magyar ókatolikusok

A magyar ókatolicizmus az 1870-es években, mindjárt az I. Vatikáni Zsinat utáni fellángoláskor megjelent hazánkban. A XX. századi magyar történet legátfogóbb és nélkülözhetetlen kutatómunkáját Dr. Sasvári László végezte el⁶. Bán Ervin a *Theologiai szemlé*ben írt rövid recenziót róla.⁷ További és kiegészítő kutatásokat végzett a sajnos csak diplomamunkájában publikáló Harsányi László, illetve a hazai ókatolikus források összegyűjtésén fáradozik Csima Ferenc valláskutató. Máriavita kutatásokat publikál Miklós Péter.⁸ Az ő munkájukat sem kiegészíteni, sem pontosítani nem tudom, azonban az átláthatóság kedvéért röviden vázolom a magyar irányzatokat.

A magyar ókatolicizmus valójában gyűjtőnév, a római katolikus egyházban gyökerező, érvényesen felszentelt és érvényes apostoli jogfolytonosságú vallási közösségeket jelöli, melyek változó teológiai tartalommal ugyan, de hit és erkölcs dolgában a katolikus hitet, az egységes első keresztény évezred lelkületét, valamint az apostoli tanítás tradícióját képviselik.

Hazánkban három meghatározó irányzat jelent meg. Mindjárt a századfordulón Budapesten létrejöttek az utrechti mozgalommal szimpatizáló, egyházmegyes papok által vezetett gyülekezetek. Ezek nem szerveződtek sem önálló egyházzá, sem önálló képviselőtük nem volt, megmaradtak egyfajta római katolikus benső mozgalomként. Valamikor a század elején, a Budapesti egyházközséget Kubinyi Viktor, kalocsa-bácsi főegyházmegyes pap vezette, akit később püspökké szenteltek és ókatolikus egyházat alapított az Egyesült Államokban.

Kubinyi püspök egyháza egyértelmű utrechti hatást tükrözött, ám lelkületében az episzkopális egyház nyitottsága és ökumenikus beállítottsága volt jellemző. Érdekessége, hogy a püspök által alkotott, régi gyökereket és hagyományokat mutató liturgiában nesztorianus hatások érvényesültek, ami a Szentlélek lehívásának és az átváltoztatásnak teljes hiányát jelenti. Kubinyi püspök egyháza nem sokáig élt. Kubinyi püspök, miután híveit a Lengyel Nemzeti Katolikus Egyház beolvasztotta, az Episzkopális Egyházban szolgált tovább, s bár a körülmények tisztázatlanok, de tudjuk, hogy későbbi szentelésekben közreműködött. Kubinyi püspök egyháza a nemzeti jellegű ókatolikus egyházak típusába tartozott, melyekben a katolikus hit, az önrendelkezés és az erős nemzeti identitás a meghatározó.

⁶ Sasvári László: Ókatolikus mozgalmak Magyarországon, (Uzsoki A. szerk.) *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*, 1994/1-2.

⁷ Bán Ervin: Ókatolikus mozgalmak Magyarországon, (Bóna L. szerk.) *Theologiai szemle*, 1995. 38. évf. 3. sz. 179-180.

⁸ Miklós P.: Máriavita ókatolikus pásztorlevél1945-ből, (Csóka G. szerk.) *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*, 2010/3-4

A második magyarországi irányzatot a budapesti gyülekezetek alkották, melyek Kubinyi kivándorlása után, 1927-ben a bécsi ókatolikus püspökség joghatósága alá helyezték magukat⁹, *Deák Vidor* lelkész, később püspöki helynök vezetése alatt. 1941-ben történt meg az egyházzá szerveződés, mikor a területi visszacsatolás következtében a *Horvát Nemzeti Egyház* ókatolikus gyülekezetei a budapesti püspöki helynökség alá kerültek, mely állami elismerésben részesült. Deák Vidort, a *Szabadegyházak Szövetségének* elnöki tanácsa kérésére,¹⁰ *Adriaan Vreede* liberális katolikus püspökök konszekrálta 1949-ben, Budapesten.¹¹ Deák püspök 1954-es halála után a gyülekezetek szétszóródtak. A Deák-féle *Magyarországi Ókatolikus Egyház* a leginkább evangéliumi ókatolikus szervezet volt hazánkban. A II. Világháború alatt aktívan részt vett a zsidó lakosság mentésében, hitelveiben és keresztény szemléletében mindig megmaradt az ókatolikus tradícióban.

A harmadik irányzatot, a Magyarországon a kétes pályát befutott máriavita irányzat képviselte. A máriavita mozgalom az 1800-as évek végén született Lengyelországban. Eleinte katolikus megújulási irányzat volt, ám kiközösítésük után, 1905-től nagy számú gyülekezettel és cári támogatással virágzásnak indult a különös Mária-tiszteletéről és kvietista lelkületéről ismert közösség.

Magyar vezetőjük *Csernohorszky Gyula Ottó* volt, aki 1948-tól a *Fehérvári Tamás* nevet használta, 1939-ben kezdte meg szolgálatát Budapesten. 1945-ben, mindössze huszonnyolc évesen lett püspök, s országszerte botrányok sorozata kísérte tevékenységét. *Kevermesen* önkényesen lefoglalta a római katolikus plébániát, majd féktelen dorbézolás és tivornyázás után papjaival együtt fizetés nélkül megszökött a településről. Hasonló dolgok történtek Sashalmon is. A háború után igyekezett a szociáldemokrata hatalom barátjaként feltűnve, egyfajta káder-katolikus egyházat kiépíteni. Elvtársként írt levelet a politikai funkcionáriusoknak.¹² 1956-an, a forradalom kirobbanásának előestéjén állami fizetést harcolt ki magának. Később Kanadába emigrált, a hazai egyházi ügyeket *Thury Lajos* püspöki helynökre bízta, aki viselkedésével és a baptista felekezet kárára megvalósított ingatlan-panamájával elérte, hogy a *Hecker Ádám*

9 Harsányi L.: *Ókatolicizmus Magyarországon*, 24.

10 Op. cit., 34.

11 Deák Vidor püspökszentelésével kapcsolatban a kutatások egy konszekrátort, Adriaan Vreede püspököt említik. Azonban személyes beszélgetéseimből Aristid Havlicek szlovén liberális-katolikus püspökkel, úgy értesültem, hogy Deák püspök szentelésén több püspök is jelen volt, például Havlicek püspök apostoli elődje. A kérdést további kutatással szükséges tisztázni. [Sz.T.]

12 A Máriavita Ó-Katolikus Magyar Nemzeti Egyház Püspökségének levele Jusztusz [helyesen Justus – Sz.T.] Pál elvtársnak. Politikatörténeti Levéltár, 283/10, 213 őrzési egység

metodista szuperintendens elnökletével összeült bizottság 1967-ben kizárta a Szabadegyházak Tanácsából.¹³ Később, 1982-ben Fehérváry érsek egy Kanadából a *SZET*-nek küldött levelében mint a Magyar Ókatolikus Egyház érseke bukkant fel újra. Az utolsó hazai ókatolikus pap, Ambrus Ferenc volt, aki Szegeden működött a kilencvenes évek végéig.

13 Magyar Országos Levéltár, 99. doboz/680, Ókatolikus Egyház, 1-4, 240.

Az ókatolikus elnevezés

Az „ókatolikus” név hallatán az emberek jó része valamilyen antik, régies vagy régieskedő, régi formákat és tartalmakat őrző vallásra gondol, melynek valamilyen köze lehet a római katolikusokhoz. E feltételezés nem alaptalan, hiszen az ókatolicizmus sok mindent őriz, ami ma már nem divatos, elfeledett vagy fölöslegesnek tűnik, s ténylegesen a római egyházból ered.

Frederick M. Bliss szervita atya lényeglátóan írja le, hogy az „ókatolikus” elnevezés a magukat „eredeti katolikus”-ként meghatározó vallási közösségekre vonatkozik¹⁴. Ez alatt azt érti, hogy az ókatolicizmus az egyetemes hit és vallásosság hitére és lelkiségére épülő és azt megújítani kívánó kereszténységet jelöl, mely irányzatnak az idők folyamán számos ága jött létre. Ezek egyes jellemzőikben eltérnek egymástól, azonban alapjaikban ugyanazt képviselik:

- 1) a római katolikus vallásból való eredést,
- 2) a hét szentség,
- 3) az apostoli jogfolytonosság és
- 4) a katolikus hit megtartását,
- 5) egyházi függetlenséget, ám mindenek előtt
- 6) az első keresztény évezred egységes hitének képviselőjét.

*„Ókatolikus Egyház. A terminus számos egyházat jelöl, melyek eredetüket a 18. századi holland skizmára vezetik vissza; általában fenntartják az apostoli jogfolytonosságot, de elvetik a szeplőtelen fogantatás dogmáját. Néhányan ezen egyházak közül Apostoli Katolikusnak vagy Keresztény Katolikusnak, gyakrabban Ókatolikusnak nevezik magukat.”*¹⁵

Bliss atya nézete szerint három nagy csoportot különböztethetünk meg az ókatolikus családon belül. Közülük az első az 1724-ben alapított *Holland Ókatolikus Egyház*, melyből a későbbi irányzatok származtatják magukat és ahonnan apostoli jogutódlásukat levezetik. A második csoport az 1870-es zsinatellenes németországi mozgalom. A harmadik az úgynevezett szláv-jellegű csoport, amelybe a korábban említett lengyel, máriavita, a horvát és az amerikai lengyel ókatolikusok tartoznak.

Rick Saint amerikai ókatolikus pap meghatározása a fentebbi történeti jellegtől eltérően teológiailag közelíti meg az ókatolicizmust: „Az Ókatolikus Egy-

14 Bliss, Frederick M.: *Catholic and Ecumenical: History and Hope*, Franklin: Sheed & Ward 1999, 175.

15 Ford, John T.: *Glossary of Theological Terms*, Terrace Heights, Saint Mary's Press 2006, 133.

ház kiáll az első század apostoli egyháza és az abból fakadó és fennálló folyamatosság mellett, a hollandiai Utrecht ősi szentszékén keresztül.”¹⁶ Vagyis az ókatolicizmus eszméje az eredeti, hiteles apostoli hit őrzése és tovább adása, a szent liturgia évszázados hagyományainak elevenen tartása, valamint az ezredéves keresztény egység újrafelfedezése, megújítása és jelenbe hozatala.

Az ókatolicizmus létrejöttéhez hosszú út vezetett, a pápai hivatal és jogkör, valamint az apostoli hit és gyakorlat összeütközésén át, a janzenista mozgalmon keresztül. E folyamat – bár Mexikóban, később pedig más Latin-amerikai országokon is lezajlott – a *Holland Katolikus Egyházhhoz* kötődik.

Most kanyarodjunk vissza az 1723-as eseményekhez és vegyük szemügyre, pontosan mi történt Hollandiában. A számos, Utrecht és Róma közötti, a püspök-választás körüli közigazgatási konfliktust követően, „*miután Peter Codde érseket Róma 1702-ben felfüggesztette hivatalából*”, általános püspöki helynökének, *Theodore de Cock*-nak a holland állam megtiltotta, hogy gyakorolja tisztségét. Ettől kezdve az utrechti egyház – a formálódó *Holland Ókatolikus Egyház* – függetlenedett Rómától és a vele szimpatizáló ír, valamint francia püspökökkel szenteltette papjait, míg 1724-ben lehetőség kínálkozott az új érsek felszentelésére.¹⁷ „*Ez vezetett az úgynevezett utrechti skizmához, ami viszont az ókatolikus egyház megalapítását eredményezte Hollandiában...*”¹⁸

Ha az ókatolikus gyökereket keressük, meglátásunk szerint azt a történeti, vallástörténeti pillanatot kell megragadnunk, amikor az önálló ókatolikus egyházszervezet létrejött, s önmagát „ókatolikus” néven deklarálva elkezdett működni. E pillanat pedig 1724. október 15-én, *Cornelius van Steenoven*, az első Rómától független ordinárius prímás érsek felszentelésével következett el, bár egyházbírói szempontból ezt az időpontot 1725. február 21-re is tehetjük, az ókatolikusok római kiközösítésének napjára.¹⁹

„*Ettől az időtől az egyház hivatalosan is létezik, mint »az ősi püspöki papság római katolikus egyháza«.*”²⁰ Vannak, akik állítják, hogy maga az ókatolikus kifejezés csak később, 1889 után került használatba, ez azonban nem fedi a valóságot. Álljon itt bizonyítékként egy beszámoló az I. Vatikáni Zsinat előtti 16 Saint, Rick: *A Short Catechism of the Old Catholic Church*, Lakeland: St. Hildegards's Press 2007, 40.

¹⁷ McManners, J.: 'Jansenists' outside France: the Church of Utrecht, *The New Cambridge Modern History*, London: Cambridge University Press 1970, 134-136.

¹⁸ Herman, Bakvis: *Catholic Power in the Netherlands*, h.n.: McGill-Queen's University Press 1981, 22.

¹⁹ Küry, Urs: *Die Altkatolische Kirche*, Stuttgart: evangelisches Verlagswerk, 1966., 37.

²⁰ Bradshaw, Paul F.: *The new SCM dictionary of liturgy and worship*, London: SCM Press 2002, 339.

időből.

„Mielőtt végleg elhagynánk a holland katolicizmus témáját, ejtsünk néhány szót a Janzenistákról, vagy ahogy ők magukat nevezik, az Ókatolikusokról, akiknek száma nem haladja meg a hatezret, ám érsekiük, két püspökiük, szemináriumuk és huszonöt plébániájuk van.”²¹ A megkülönböztetett elnevezés az 1864-ben kiadott teológiai folyóiratban is mint általánosan használt név szerepel, mint az ókatolikus egyház önmagára alkalmazott neve. „Hivatalos elnevezésük kifejezésre juttatja azon tényt, hogy ők a németalföldi ó- [régí – Sz.T.] katolikus egyház jogos és közvetlen képviselői.”²²

Az első Ókatolikus Egyházat hivatalosan 1724-ben hozták létre Hollandiában.²³ Ám minden egyébnél erősebb érvként szolgál az I. Vatikáni Zsinat utáni Ókatolikus Egyház legnagyobb történetírójának, Urs Küry püspöknek a témában megjelent legátfogóbb műve, aki így ír az Utrechti Unió névhasználatáról: „Seit 1870 hat sie auch den Namen „altkatolisch“ übernommen, der indessen in Holland schon vom 16. Jahrhundert an üblich war.”²⁴

Az 1724 és 1870 közötti 146 év csöndes elszigetelődésben telt, keveset tudunk a holland Egyház belső életéről. Az azonban bizonyos, hogy hitük és vallásgyakorlatuk mit sem változott, megmaradt az 1724 előtti régi, azaz ó-katolikus hitben.

1870-ben, azután az I. Vatikáni Zsinat Németországban komoly vallási változásokat indított el. Az ekkor fellángolt és német állami támogatást nyert mozgalom 1889-ben végül az akkorra teológiailag és egyháziilag is elszigetelődött, de 165 éve létező utrechti Ókatolikus Egyházhoz fordult, ahol befogadást és szentségi támogatást nyert.

21 Beard, Charles: Dutch Theology: its past and present state, *Theological Review*, No. III., London: Whitfield, Green & Son 1864, 259.

22 i. m.

23 Thomset, M. C.: *Heresy in the Roman Catholic Church*, Jefferson: McFarland & Company Inc. 2011, 226.

24 *op. cit.*, Küry, 38. [1870 óta vált elfogadottá az “ókatolikus” elnevezést, mely Hollandiában már a 16. századtól általánosan használtak. – ford.: Sz.T.]

A Magyar Ókatolikus Misszió

Az ókatolicizmus a hetvenes évektől, *Thury* püspöki helynök halálával már nem működött Magyarországon. Az 1990-es években az osztrák, bécsi püspökség ugyan tartott szentmisét hazánkban és igény talán lett is volna a szolgálatra, de csak 2010-ben éledt újjá a mozgalom a *Magyar Ókatolikus Misszió* létrejöttével.

A *Magyar Ókatolikus Misszió* alapító okiratát kiállító John Kersey, angol érsek kifejezetten arra adott megbízást és felhatalmazást, hogy hazánkban újjáélesztsük apostoli elődje, Kubinyi püspök örökségét és újjászervezzük az ókatolikus vallást és egyházat.

Az első esztendő a legszerényebb szolgálat jegyében telt. Gyömrőn, a *Harmónia Idősek Falvának* pszichiátriáján kezdtünk lelkigondozói munkába, ami rendszeres szentmise-szolgálatot és ökumenikus jellegű pasztorációt jelentett. Emelett 2012-től, egyszerű keretek közt, de minden vasárnap szentmisét tartottunk a központi kápolnában. 2011 telén, hatvankilenc év után újra magyar püspök felszentelésével a Misszió önálló lett, és egyházz jogilag függetlenül, püspöki misszióként tevékenykedik tovább. A gyömrői Idősek Falvával kötött együttműködési megállapodás keretében a központi kápolnában folytatjuk a szentségek kiszolgáltatását és igyekszünk a négyszázötven idős lakó lelkigondozásában biblikus segítő beszélgetéssel, szentelmények kiszolgáltatásával, személyes odafordulással és törtédéssel, speciális geronto-pasztorációval részt venni.

A Misszió nem tagja az Utrechti Uniónak, de keressük és építjük a hozzánk hasonló lelkiségű és hitű, tradicionális ókatolikus közösségekkel, egyházakkal az aktív kapcsolatot.

Hitelveinkben az 1870 előtti katolikus hitet őrizzük, ám pasztorációs kérdésekben nyitottan, ökumenikus szemlélettel végezzük szolgálatunkat. Hisszük, hogy Jézus Krisztus, a Szentháromságos Isten egyszülött Fia a mi személyes megváltónk, aki minden ember üdvösségére lett testté (Jn 3,16-17). Hiszünk a hét szentségben, s abban, hogy a szentségek nem csupán jelek vagy szertartások, hanem valóságosan Isten kegyelmét közvetítik az üdvösségre szoruló ember számára.

Hisszük a Szentírás isteni ihletettségét, de éppilyen fontos számunkra a szent-hagyomány, mely egyházi szolgálatunk legfontosabb garanciája. Hisszük és őrizzük az apostoli jogfolytonosságot, mert Isten házanépe vagyunk, akik az apostolok és próféták alapján épülnek, Jézus Krisztusban (Ef 2,19-20). Az Úr Jézus, feltámadása után az apostolokra bízta a földi egyházat (Mt 28,19-20).

Minthogy a cölibátus minden megokolás ellenére ellentmond Isten teremtő akaratának, melyet istenképűségünkben adott a férfinak és a nőnek együtt, pap-

jaink, püspökeink felszentelésük előtt házasodhatnak.

Megtartjuk az első hét egyetemes zsinat tanítását, mert döntéseik még a keletnyugati egyházszakadás (1054) előtt születtek, s így leginkább képviselik az egységes katolikus (egyetemes) hitet. Ugyanakkor a többi zsinat dogmáit nem tudjuk kötelező érvényűnek. A római pápát a püspökök sorából kiemelkedő lelki vezetőnek tekintjük, de nem ismerjük el egyetemes joghatóságát.

Egyetértünk *Maurice Willesszal*: „Kétségtelen, hogy az ima nagy hatással volt a doktrinákra. Kétségtelen, hogy az imának nagy hatással kellett lennie a doktrinákra, de ez még nem jelenti azt, hogy a doktrinák minden egyes pontjában fellelhetjük ezt a hatást.”²⁵

Karl Rahner, XX. századi katolikus teológus szerint a dogmafejlődés a kinyilatkoztatás megértésének folyamatos fejlődése, mely során az igazság mindig világosabbá válik, és így egyre kizártabb a tévedés lehetősége.²⁶ Az ókatolikus dogmafejlődés azonban lezárult a hét egyetemes zsinattal, csak az emberi megértés fejlődhet, mely fokozatosan juthat el a kijelentésben eleve adott dogmák teljesebb megértésre lélekben és hitben.

Mivel a Szentírás egyértelműen rendelkezik a kérdésben, azonos neműeket nem házasítunk. Szentségi házasságot semmilyen esetben nem bontunk föl, de úgy gondoljuk, hogy az elváltak és újráházasodottak – amennyiben az ösegyházi gyakorlat szerint méltó bűnbánatot tartanak –, teljes mértékben részt vehetnek a gyülekezeti közösségben, ahogy azt a Laodikeai Zsinat kánonja ezt el is rendelte²⁷, s ahogy Jézus mindenkor kész volt mindenkinek megbocsátani, aki őszinte bűnbánatot tanúsított.

Hiszünk az egy, szent, katolikus és apostoli Egyházban, de katolicizmus alatt azt értjük, hogy Jézus Krisztus által és Tőle kaptuk az igaz hitet az apostolok és püspökök közvetítésében. Ahogy *Lerini Szent Vince* írja: „Nagy gondunk legyen azt vallani, amit mindenütt, mindig és mindnyájan hittek.”²⁸, hiszen Isten ennek megáldását ígerte üdvtervében (Ter 12,3).

Ez az áldás különösen fontos számunkra, mert Isten az egész emberi nem felé megnyilvánuló szándékáról tanúskodik. Az ószövetségi ember hitében ez az áldás komolyan vett és valós hatásban, isteni erőben megnyilvánuló volt, az isteni ige cselekvő megjelenése.²⁹ Ugyanezt az áldást adta *Izsák* (Ter 27,12; 28,3-4) *Jákobnak*, *Isten József* miatt az egyiptomi *Potifárnak* (Ter 39,5-6), ezzel

25 Coakley, S. – Pailin, D. A.: *The Making and remaking of Christian doctrine: essays in honour of Maurice Wiles*. Oxford: Oxford University Press, 1993, 49.

26 Rahner, K. – Vorgrimler, H. *Teológiai kishoztár*, Budapest: Szent István Társulat, 1980, 104.

27 Erdő P. *Az ókeresztény kor egyházfegyelme*, 318.

28 *Lerinens. Comm.* 3

29 op. cit., 220.

az áldással áldotta meg Jákob a tizenkét törzset (Ter 49,28), de Mózes is ezt az áldást hirdette a levitáknak (Kiv 32,29), ezzel áldotta meg az Úr a jubileum évét (Lev 25,21), ezt az áldást kínálta Mózes a MTörv 11,26-29-ben, de megtaláljuk Malakiásig bezárólag majd valamennyi ószövetségi könyvben. Minden esetben Isten különös szentségi vagy szövetségi áldását jelenti, s Jézus ezzel az áldással adott hálát Istennek a kenyér és a bor fölött (Mk 6,41; 8,7; Lk 24,30), amikor megalapította az Oltáriszentséget (Mk 14,22; 1Kor 10,16).³⁰

Hisszük, hogy az átváltoztatott kenyér és a bor színe alatt Jézus Krisztus teste és vére valóságosan van jelen. Ezt az Egyház első évezredében mindig egybehangzóan ezt vallották a hit hősei és apostolai, *Szent Jusztinus, Iréneusz, Tertullianusz, Damaszkuszi Szent János* és sorolhatnánk.

Végül hisszük és megtartjuk, hogy amit ingyen, kegyelemből kaptunk, azt ingyen, kegyelemből kell tovább adnunk (Mt 10,8b). Ezért – és ezt a jelenséget az ókatolicizmuson kívül talán csak az ortodoxiában leljük föl – a lelkipásztoroknak kell, hogy legyen világi foglalkozásuk is, amiből a maguk, családjuk és szolgálatuk legfontosabb szükségleteit fedezik. Ezt *bivokális* szolgálatnak vagy *kettős elhívás*nak nevezzük. Nagyon fontos számunkra ez a kifejezetten evangéliumi hozzáállás, mert méltón fejezi ki az ókatolicizmus szolgáló-karakterét. Szentmisénkben nincs perselyezés. Egyházi szolgálatért tilos pénzt elfogadnunk.

A fentebbiekből látható, hogy az ókatolikus vallás, pontosabban vallási irányzat az első évezred tanítványi, apostoli lelkületével és Jézusi megbízásával igyekszik szolgálni minden Krisztus-követőnek. Ezt teszik tökéletessé Isten imádatában a hagyományokra figyelő szertartások. Számunkra a liturgia valóban a nép tevékenységét jelenti, melyben a néhány éves gyermektől az elhívott felnőttig mindenki részt vehet a maga karizmái szerint.

Hisszük, hogy a Magyar Ókatolikus Misszió – s egyszer talán majd újra Egyház –, apostoli és katolikus hitével, hagyományos szertartásaival, evangéliumi lelkiségével nem csak a hagyományos felekezeti munkában, de az ökumené terén is segítheti a keresztyén megbékélést, és a keresztyén egység előmozdítását. Hitünkben, dogmatikánkban, teológiánkban, felhatalmazásunkban és szertartásainkban katolikusok vagyunk, ugyanakkor nyitottan tekintünk minden keresztyénre és egyházra.

Az igaz a hitből él (Róm 1,17), az ókatolikus hit pedig olyan számunkra, mint egy ezredéves, rendíthetetlen, ősi híd. Egyik pillére az apostoli kor partján áll, a tanítványi kör hagyományát, kézföltételét, hitét, inspiráltságát, ma is eleven áldását jelenti; másik pillére a mába, a mai magyar valóságba vezet. Ebben a kettősségben igyekszünk a kisközösségekre jellemző közvetlenséggel áthidalni

30 John L., T.: *Children of a compassionate God*. Collegeville, Liturgical Press 2001, 146.

az elidegenedett ember és Isten közti távolságot.

Így az ókatolicizmusban közvetlenül fellelhető az apostoli korra jellemző új teremtmények közössége (2Kor 5,17), az új ég és új föld (Iz 66,22), az új Jeruzsálem (Jel 21,2) evilági valósága, az igazságosság hazája (2Pt 3,23).³¹ Az ősi hit, a jelenvalóan megélt apostoli örökség és a tradicionális szertartások nem a régieskedés érzetét szítják, hanem elevenné teszik az oltáron Jézus Krisztusban a megemlékezést, a szeretetet, az áldozatot és a mennyek elővételezett valóságát.³² Mindez már a földi életben elnyert és megélt, Krisztusban jelenvaló végső boldogság³³, részlegesen a mennyország. Ami pedig nem most és nem általunk realizálódik, az majd teljessé lesz Isten színelátásakor, melynek üdvös örömeiben reményeink szerint mindannyian egyként osztozunk.

31 Tarjányi Béla: *Biblikus teológiai tanulmányok*, Szent Jeromos Bibliatársulat 1998, 58-59.

32 vö. Székely János: *Az Újszövetség teológiája*, Szent Jeromos Bibliatársulat 2003, 75.

33 Hunt, C. – Horrel, D. G. – Southgate, C.: An environmental Mantra?, Gould, G. – Barton, J. (szerk.) *The Journal of Theological Studies*, Oxford, Oxford University Press 2008, 545.

Felhasznált irodalom

Bán Ervin: Ókatolikus mozgalmak Magyarországon, (Bóna L. szerk.) *Theologiai szemle*, 1995. 38. évf. 3. sz. 179-180.

Beard, Charles: Dutch Theology: its past and present state, *Theological Review*, No. III., London: Whitfield, Green & Son 1864.

Boulton, T. P.: An Introduction to the Theology of the Church of England, h.n.: Longmans, Green, and Co. 1871.

Bradshaw, Paul F.: The new SCM dictionary of liturgy and worship, London: SCM Press 2002.

Coakley, S. – Pailin, D. A.: *The Making and remaking of Christian doctrine: essays in honour of Maurice Wiles*. Oxford: Oxford University Press, 1993.

Čerček Gusztáv: Katolikus alapelveink. A Dunabánsági Ókatolikus Hitközségek lapja, III. évfolyam, 1. szám. Novi Sad, 11. III. 1934.

Erdő Péter: Az ókeresztény kor egyházfegyelme, in Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók*, V., Szent István Társulat, Budapest 1983, 30., 285.

Evans, Gillian Rosemary: *Method in the Ecumenical Theology*, Cambridge: Cambridge University Press 1996.

Fahlbusch, Erwin: *The Encyclopedia of Christianity*, Vol. 5., Leiden: Eerdmans - Brill 2008.

Ford, John T.: *Glossary of Theological Terms*, Terrace Heights, Saint Mary's Press 2006.

Harsányi László: *Ókatolicizmus Magyarországon*, k.n., Budapest, 1988.

Herman, Bakvis: *Catholic Power in the Netherlands*, h.n.: McGill-Queen's University Press 1981.

Hunt, Cheryl. – Horrel, David. G. – Southgate, Cristopher.: An environmental Mantra?, (Gould, G. – Barton, J. szerk.) *The Journal of Theological Studies*, Oxford, Oxford University Press 2008.

John L., T.: *Children of a compassionate God*. Collegeville, Liturgical Press 2001.

Kubinyi Viktor: *A Magyar Nemzeti Egyház Amerikában Szertartási könyve*, k.n., South Bend, 1913.

Kubinyi Viktor: *A Magyar Nemzeti Egyház Amerikában hitcikkelyei és szervezeti szabályai*, k.n., South Bend, 1913.

McKeown, J.: *Genesis – The Two Horizons Old Testament Commentary*. Cambridge: WM. B. Eerdmans 2008.

McManners, J.: 'Jansenists' outside France: the Church of Utrecht, *The New Cambridge Modern History*, London: Cambridge University Press 1970.

Miklós P.: Máriavita ókatolikus pásztorlevél1945-ből, (Csóka G. szerk.) *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*, 2010/3-4., 181-190.

Rahner, K. – Vorgrimler, H. *Teológiai kieszótár*, Budapest: Szent István Társulat, 1980.

Rotenberry, P. (1958). Blessing in the Old Testament. *Restoration Quarterly* (2.1), 1958., 32-36.

Sasvári László: Ókatolikus mozgalmak Magyarországon, (Uzsoki A. szerk.) *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*, 1994/1-2., 81-125.

Sasvári László: Ókatolikusok, *História*, 1992/03

Sasvári László: Ókatolikus mozgalmak Magyarországon, (Uzsoki A. szerk.) *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*, 1994/1-2.

Saint, Rick: *A short Catechism of the Old Catholic Church*, St. Hildegard's Press, Lakeland 2007.

Székely János: *Az Újszövetség teológiája*, Szent Jeromos Bibliatársulat 2003.

Tarjányi Béla: *Biblikus teológiai tanulmányok*, Szent Jeromos Bibliatársulat 1998.

Thomas, Owen C. – Wondra, Ellen K.: *Introduction to Theology*, New York: Morehouse Publishing 2002.

Thomset, M. C.: *Heresy in the Roman Catholic Church*, Jefferson: McFarland & Company Inc. 2011.

Vanyó László (szerk.): *Apostoli atyák, Ókeresztény Írók*, III. , Szent István Társulat, Budapest 1980, 100.

Wagner, Wynn: *A Short History of the Old Catholic Church*, h.n., k.n., 2009.

Queen, Andre': *Old Catholic History, Ministry, Faith & Mission*, New York, iUniverse, Inc., 2003.

